

❑ ...Yolumuz Alxanlı kəndindədir. Ürəyimdə sevinc də var, kədər də. Beləcə, dumanlı düşüncələrlə hərbi postları keçirik. Əli avtomath, qıvrıq görkəmli, iti baxışlı əsgərlər səndədlərimizi diqqətlə yoxlayır, gəlişimizin məqsədini biləndə gülümsəyir, sonra da bizə “ehtiyatlı olun” deyə yaxşı yol arzulayırlar. Bu günlərdə – Novruz ərəfəsində yurdumuzun hər yerində bahar tonqalları yandırılır. Elə Füzulinin qəsəbə və kəndlərində, o cümlədən Horadiz şəhərində də ocaqlar qalınır, bolluq, bərəkət, yenilik və gözəllik bayramı böyük təntənə ilə qeyd olunur.

Füzulidə, Alxanlı kəndində tonqal başında bahar düşüncələri...

Ancaq mən məhz Alxanlı kəndinə getməyi qərara aldım. Özü də səbəbi təkcə o deyildi ki, Alxanlı cəbhə xəttinin, necə deyərlər, ikiaddımlığındadır, deməli burada düşmənin gözünlün içində ox kimi batan tonqallara tamaşa etmək mənə ayrıca ləzzət və qürur verir. Başqa səbəb də var: Ötən ilin iyul ayında atəşə tutulmuş bu kəndə bir də düşmən gülləsindən qətlə yetirilmiş yaşayırmlıq Zəhranın və onun nənəsi Sahibə xanımın günahsız ruhunu ziyarət etmək üçün gedirdim.

Alxanlıya axşamüstü çatdıq. Kəndin ortasında, mərkəzi meydanı böyük tonqal çatılmışdı. Ətrafı adamlarla dolu idi. Biz də tonqal başına getdik.

– Axşamınız xeyir... Bahar bayramınız mübarək!

– Xoş gəldiniz. Biz də Sizi təbrik edirik!

Tonqal başına toplaşanlara baxıram. Yaşlısı da var, cavanı da, uşağı da. Ancaq hamının gözündə, çöhrəsində eyni ifadə, eyni məna var: Bu torpaqların əsl sahibi bizik. Ulu babalarımızdan əmanətdir. Biz onu göz bəbəyi kimi qorumalıyıq. Qoy erməni tərəfi bu yalançı qələbə ilə heç də öyünməsin. Biz bir qarış torpağımızı da işğal altında qoymayacağıq. Özü də lap tezliklə. Bu qələbə sorğunu xalqımızın sarsılmaz iradəsi, ölkəmizin gündə-günə artan gücü, beynəlxalq nüfuzu, ölkə Prezidenti İlham Əliyevin müdrik və qətiyyətli siyasəti gətirəcəkdir.

Kəndin ən qocaman sakinlərindən olan Allahqulu Atakişiyevlə söhbət edirik. Qonşuların xain və namərd xislətindən, olub-keçənlərdən danışır. Deyir ki, işğal olunmuş torpaqlarımız o zamankı respublika rəhbərlərinin aciz, qorxaq və satqın mövqeyi nəticəsində düşmənin əlinə keçdi. Yoxsa, erməni kimdir ki, bizimlə təkbətək döyüşə bilsin. Biz onların qeyrətinə yaxşı bələdik. Sonra da ixtiyar yaşlı qoca bir bayatı çağırırdı:

**Əzizim Ordubada,
Yol gedir Ordubada.
Sərkərdə qoçaq olsa,
Heç verməz ordu bada.**

Mən bu bayatını elə-belə, təsadüfən xatırlatmadım, ay bala. Sizi inandırırıram ki, hadisələr başlananda ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyət başında olsaydı, nə torpaqlarımız gedərdi, nə də bu qədər itkilərimiz olardı. Nə isə ... keçəni qaytarmaq olmaz. Olan oldu. İndi gərək olub-keçənlərdən bir nəticə çıxaraq, çəkici bir yerə vuraq, düz yolla gedək. Dediğim odur ki, hər kəs əlindən gəldiyi, gücü çatdığı qədər ölkə

rəhbərinə kömək etməli, sinəsini qabağa verməlidir. Yaddan çıxarmaq olmaz ki, güc birlikdədir. Düşmən gec-tez bu gücün, birliyin qarşısında diz çökəcəkdir.

Füzuli Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının Alxanlı kəndi üzrə nümayəndəsi İlham İsmailov bahar qayğılarından, əkin-biçin işlərindən, əldə edilən nəticələrdən danışdı:

– Hazırda Alxanlı kəndində 1550 sakin yaşayır. Əvvəllər əhalimizin sayı 3 min nəfərə yaxın idi. İşğal, evlərin dağıdılması, yandırılması adamlarımızı didərgin saldı. Biz öz ata-baba torpaqlarımıza məşhur Horadiz əməliyyatından, 1994-cü ilin yanvar ayından sonra qayıda bildik. Əsas məqsədimiz odur ki, kənd əhalisinin hamısı öz doğma ev-əşiyinə qayıtsın, cəbhə xəttinə yaxın olan bu kənddə həyat daha gur və coşğun olsun. Onu da deyim ki, son illər Alxanlıda bütün sosial məsələlər öz həllini tapmış, kəndə rahat asfalt yol çəkilmiş, təbii qaz, işıq, su məsələləri həll olunmuşdur. Təkcə ötən il fermerlərimiz 6250 hektarda taxıl, 75 hektarda pambıq, 106 hektarda çuğundur və s. yetişdirmişlər. Ailələrimizin demək olar ki, hamısı özlərinə illik bəş edəcək qədər taxıl, kartof, soğan, ət, süd, yumurta istehsal edə bilir. Qalanlarını isə bazara çıxarırlar. Bir sözlə, heç nədən korluğumuz yoxdur. Yeganə dərdimiz Füzulinin, eləcə də Qarabağımızın hələ də işğal altında olan ərazilərin yağı düşməndən azad olunmasıdır. Qoy növbəti Novruz bayramını məcburi köçkün qarabağlılar öz doğma evlərində qarşılasınlar.

Biz tonqal başında Alxanlı kənd tam orta məktəbinin direktoru Nazim Əliyevlə də tanış olduq.

– Alxanlıda 2 orta, 1 ibtidai məktəb fəaliyyət göstərir. Cəbhə xəttində yerləşən məktəblərin çətinlikləri çoxdur. Təsəvvür edin

ki, hər gün atəş səsləri eşidilir. Yaşlı adamlar yenə belə təhlükəli məqamlarda özlərini qoruya bilirlər. Məktəb şagirdləri üçün isə daim atəş altında yaşamaq və oxumaq çox çətinidir.

Ancaq gördüyünüz kimi, biz heç nədən qorxub-çəkinmirik. Möhkəm inanırıq ki, bütün bunlar müvəqqətidir, keçicidir. Qarabağ

nəfər kimi silaha sarılmağa hazırıq.

Bəlkə də dünyanın ən ağır, məşəqqətli yolu Alxanlı kənd qəbiristanlığına, Sahibə xanımın və onun yaşayırmlıq nəvəsinin məzarlarına gedən yoldur. Vəhşilik və qəddarlığın bundan artıq nümunəsini təsəvvür etmək mümkün deyil. Ən amansız müharibələrdə belə qocalara, uşaqlara, xəstələrə aman verilib,

münasib məqam axtarıram. Nəhayət, Elnur bir-iki addım kənara çəkilir.

– İtkimiz nə qədər ağır olsa da, bu aylar ərzində bizə təsəlli verən, yaşadan xalqımızın bizim ailəyə göstərdiyi diqqət və qayğı oldu. Elə bir gün olmur ki, tanımadığımız, bilmədiyimiz insanlardan məktub almayaq. Telefon zəngləri ara vermir. Hamı bizə ürək-dirək verir, bu ağır

rəhm edilib. Erməni qaniçənləri isə yaşayırmlıq körpəni də, ahıl qadını da gülləbaran ediblər.

Doğmaları, yaxınları da burda – onların məzarı başındadır. Zəhranın atası Elnur məzarları бүriyən gülləri, çiçəkləri səliqəyə salır, onları sığallayır. Öz balasının saçlarını sığallayırmış kimi... Belə anlarda təsəlli üçün nəşə demək də mümkün deyil.

Danışmaq, nəşə soruşmaq üçün

döyüşlərində bizim kənd 19 şəhid verib, 17 müharibə əlilimiz var. Demək istəyirəm ki, biz doğma torpaqlarımızı qorumağı da, yeri gələndə onun uğrunda ölməyə getməyi də bacarıırıq. Yetişməkdə olan gənc nəslə də məhz bu ruhda tərbiyə etməyə çalışırıq. Heç də təsadüfi deyildir ki, ildən-ilə ali hərbi məktəblərə qəbul olunanların sayı artır.

Əlbəttə, müharibə ölüm, qan, faciə deməkdir. Biz şəhid verməyin nə demək olduğunu yaxşı bilirik. Ölkə Prezidenti də bütün diplomatik səyləri məhz buna yönəldib. Yox, əgər qarşı tərəf haqq-ədalət yoluna gəlməzsə, o zaman biz hamımız bir

diplomatik səyləri, ölkəmizin artan iqtisadi qüdrəti və siyasi nüfuzu nəticəsində torpaqlarımız işğaldan azad olunacaqdır. Ermənistan gec-tez qarşımızda diz çökəcəkdir. Elə bu möhkəm inam və ümidin nəticəsidir ki, cəbhə xəttində yaşamalarına və işləmələrinə baxmayaraq böyük səy və bacarıqla çalışır, torpaqdan ikiəlli yapışır, uğurlu nəticələr əldə edirlər. İndi Horadiz şəhəri, qəsəbə və kəndimiz tanınmaz dərəcədə dəyişmiş, daha abad və yaraşıqlı olmuşdur. Son illər onlarca müxtəlif təyinatlı bina tikilmiş, emal müəssisələri yaradılmış, yollar, körpülər, park və xiyabanlar salınmışdır. Heç uzağa getməyək. Ötən ilin bəzi xarakterik fakt və rəqəmlərini yada salmaq kifayətdir.

İcra başçısının sözlərində böyük həqiqət var. Məsələn burasındadır ki, doğrudan da, Füzuli rayonu son illər iqtisadi və sosial göstəricilərə görə dinamik xətlə inkişaf etmiş, respublika üzrə birincilər sırasına çıxmışdır. Məsələn, 2017-ci ilin yanvar-dekabr aylarında ümumi məhsul buraxılışının həcmi 173415,3 min manat təşkil etmişdir. Sənaye fəaliyyəti ilə məşğul olan müəssisələr tərəfindən istehsal olunmuş məhsulun həcmi 17066,3 min manat olmuşdur ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 46,6 faiz çoxdur.

Əsaslı tikinti sahəsində bütün maliyyə mənbələri hesabına əsas kapitala 30064,8 min manat investisiya qoyulmuşdur. 45758 hektar sahədə şum aparılmışdır ki, bundan 36080 hektarı taxıl, 2050 hektarı pambıq, 145 hektarı kartof, 6212 hektarı yem bitkiləri, 469 hektarı şəkər çuğunduru olmuşdur. Yəni 2017-ci ildə əvvəlki ilə nisbətən 252 hektar çox taxıl əkilmişdir.

Sahələrdən 103,076 ton taxıl əldə olunmuşdur. Bununla yanaşı, 3725 ton tərəvəz, 2828 ton bostan məhsulları, 1769 ton kartof, 2691 ton meyvə, 4955 ton çuğundur, 1551 ton üzüm toplanmışdır. Ət istehsalı 2616

ton, süd istehsalı 23703,2 ton, yun istehsalı 194,9 ton, yumurta istehsalı 6825 min ədəd olmuşdur.

Artıq yeddinci ildir ki, Füzuli taxıl istehsalına görə respublikanın 100 min tondan artıq taxıl istehsal edən rayonları sırasında öz yerini qoruyub saxlayır.

Azərbaycan dövləti ərzaq bolluğunun yaradılması, əhalinin mühüm strateji məhsul olan taxıl tələbatının daxili imkanlar hesabına ödənilməsinə təmin etmək üçün iri taxılçılıq təsərrüfatlarının yaradılmasını qarşıya məqsəd qoymuşdur. Strateji Yol Xəritəsinə uyğun olaraq rayonda hər birinin sahəsi 1000 hektar olan 4 iri taxılçılıq təsərrüfatı yaradılmış, 2700 hektar torpaq sahəsi müxtəlif növ kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal edəcək Aqroparkın istifadəsinə verilmişdir. Aqroparkın ərazisində birinci mərhələdə 1000 hektar sahədə soya, qarğıdalı, taxıl, pambıq və digər bitkilər becəriləcək, həmçinin 1000 baş intensiv südlük istiqamətli heyvandarlıq kompleksi yaradılacaqdır. Aqroparkın istifadəyə verilməsi ilə yüzlərlə məcburi köçkün işlə təmin olunacaqdır. Layihənin bütövlükdə 2018-ci ildə tam başa çatdırılması nəzərdə tutulmuşdur. 500 hektar sahə isə taxıl istehsalçılarını yüksək reproduksiya toxumla təmin etmək üçün “Azəraqro” MMC-yə verilmişdir.

Füzulidə, Alxanlı kəndində, tonqal başında görüşdüyüm, söhbət etdiyim insanlar bir-bir gözlərimin önündə canlanırlar. Qəlbimdə bir güllə məsafəsində yaşayan bu sadə, torpağa bağlı, cəsur Vətən övladlarına min dəfə təşəkkür edirəm. Aradan xeyli keçib. Ancaq, nədənsə, mənə elə gəlir ki, onlar hələ də ocaq başından, tonqal ətrafından dağılmayıblar.

Ocaq isə sönmək bilmirdi...

**Ziyəddin SULTANOV,
“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri**